

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
2023/4466

Vår ref
23/4253-

Dato
13. desember 2023

Vurdering av representantforslag 45 S (2023-2024) fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad om å innføre sorgpermisjon for foreldre som har mistet barn (Dokument 8:45 S (2023-2024))

Jeg viser til brev av 28. november 2023 vedlagt representantforslag 45 S (2023–2024) fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad om å innføre sorgpermisjon for foreldre som har mistet barn.

Arbeids- og sosialkomiteen ber om en vurdering av følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag som gir foreldre som har mistet barn, rett til sorgpermisjon.»

Representantene foreslår at det bør innføres en ordning som gir alle foreldre som mister et barn en ubetinget rett til permisjon fra arbeid og tilhørende ytelse fra folketrygden. De har ikke konkret forslag til lengden på en slik permisjon, men viser til Danmark, som gir rett til sorgpermisjon i seks måneder. Representantene viser til at foreldre som ikke klarer å gå på jobb etter at ev. velferdspermisjon i forbindelse med dødsfall er brukt opp, i dag må få sykmelding. Representantene påpeker at sorg ikke er en sykdom. De viser videre til at psykiske diagnoser, som ofte brukes i forbindelse med slike sykmeldinger, kan skape problemer dersom foreldrene senere ønsker å tegne helseforsikring eller adoptere barn.

Det er i dag ikke lovregulert rett til fri i forbindelse med nærståendes dødsfall. Hvorvidt man har rett til permisjon med eller uten lønn ved et dødsfall er regulert i tariffavtaler og i virksomheters interne bestemmelser eller avtaler. For mange er det uproblematisk å få permisjon fra jobb en periode i forbindelse med dødsfall, enten det er barn, øvrig familie eller

andre man står nær som er død. Det varierer om dette gis med eller uten lønn. Ansatte i stat og kommune kan f.eks. få inntil 12 dager betalt velferdspermisjon.

Representantene opplyser at de har fått informasjon om at det er rutine ved flere sykehus å sykmelde mor og far i ca. to uker når barn dør. Det er helt klart at en slik periode er svært krevende av mange grunner, der selve sorgprosessen også må kombineres med at det er mange praktisk gjøremål knyttet til gravferd mv. Departementet har imidlertid ikke kjennskap til en slik ev. praksis i sykehusene, og kan derfor ikke kommentere denne nærmere. Det framkommer heller ikke i begrunnelsen for spørsmålet informasjon om hvilken diagnose som brukes ved slike sykmeldinger.

Personer som etter at en periode med velferdspermisjon eller ev. rutinemessig sykmelding er brukt opp, fortsatt ikke er i stand til å gå på arbeid, kan kontakte fastlegen sin for å få vurdert om det skal gis videre sykmelding. Legen skal da bruke den diagnosen som er riktig for det sykdomsbildet den enkelte har. Det vil variere fra person til person, men knyttes ofte til ulike psykiske reaksjoner på belastninger som følge av situasjonen – eksempelvis konsentrasjonsvansker, søvnproblemer eller hukommelsestap. Dette er forhold som kan gi rett til sykmelding. I Helsedirektoratets sykmelderveileder vises det bl.a. til at diagnosen «psykisk ubalanse situasjonsbestemt» (P02) brukes ved reaksjoner på ulike belastende livshendelser, og der sorg kan være ett av flere eksempler på dette. Legen vil også vurdere om personen kan være delvis i jobb, og med utgangspunkt i hvorvidt det kan være helsebringende å være i kontakt med arbeidsplassen. Arbeidsgiver har som kjent plikt til å tilrettelegge slik at den sykmeldte kan være helt eller delvis i jobb, og det gjelder også når sykefraværet er knyttet til sorgprosesser.

Ved sykmelding får man ytelse fra folketrygden som tilsvarer 100 pst. av beregningsgrunnlaget (normalt full lønn opp til seks ganger grunnbeløpet) i ett år. Videre har man rett til å få oppfølging fra fastlege, arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten i sykmeldingsperioden. Dette kan være til stor hjelp i prosessen med å komme tilbake i arbeid, og det kan være vanskelig å be om dersom man ikke har en «grunn» til å oppsøke legen og holde kontakt med arbeidsplassen.

Alle vil gjennom livet oppleve sorg, den kommer i mange former og vi reagerer ulikt på den. Forslagsstillerne fremhever foreldres sorg når barn dør, og vil ha en særlig ordning knyttet til det. Jeg mener at det ikke er riktig å rangere sorg på denne måten. Tap av foreldre, søsken, ektefelle eller en nær venn er eksempler på andre situasjoner som også kan gi sterke reaksjoner.

Det framgår at begrunnelsen for forslaget er at forslagsstillerne legger til grunn at det vil ta tid å komme seg tilbake til jobb når man mister et barn. Det er ikke gitt at det gjelder for alle. Det varierer fra person til person hvordan vi håndterer sorg. En ulempe med en automatisk rett til sorgpermisjon kan være at folk i sorgsituasjoner opplever en forventning om at de skal være borte fra jobb, selv om de opplever arbeidet som et godt sted å bearbeide sorgen, eller som et fristed fra den. En av fordelene med de ordningene vi har i dag, med sykmelding og

oppfølging, er at de ivaretar behovet for individuell tilpasning og fleksibilitet for personer som bearbeider sorg.

Når fastleger vurderer om det skal gis sykmelding, skal de bruke den diagnosen som er riktig for det sykdomsbildet den enkelte har. Det vil variere fra person til person. Hvis den reelle grunnen til at man ikke kan jobbe er at man får en psykisk reaksjon på en ekstrem livsbelastning, er det sånn det er, og det bør ikke være noe stigmatiserende ved det.

Forslagsstillerne viser til den danske ordningen, og skriver at de «mener det er nødvendig med en slik ordning også her i Norge». Den danske ordningen gir rett til «dagpenger» i 26 uker, uten krav til dokumentasjon og uten rett til oppfølging. Dagpengene kompenserer ikke inntektstapet, og er begrenset oppad til om lag 20 000 DKR per måned før skatt. Med så lav kompensasjonsgrad er ordningen lite attraktiv, og den gir begrenset økonomisk trygghet for de som ikke er i stand til å arbeide. Den danske ordningen gir således ikke samme inntektssikring og heller ikke samme rett til oppfølging som den norske sykepengeordningen.

Jeg vet ikke om det er riktig at sykmeldinger knyttet til sorgreaksjoner fører til at den det gjelder ikke får helseforsikring eller blir godkjent som adoptivforeldre. Dette ligger utenfor mitt ansvarsområde. Uansett er ikke løsningen å lage en særordning i folketrygdloven for en situasjon som er godt ivaretatt i dagens regelverk.

Jeg mener de ordningene vi har i dag balanserer ulike hensyn, og sikrer at mennesker i sorg får mulighet til å være borte fra arbeid når de trenger det, med økonomisk kompensasjon og med oppfølging fra arbeidsgiver og fastlege.

Med hilsen

Tonje Brenna